

Acabar amb les morts intrauterines¹ evitables

Resum per a la sèrie d'articles publicada sobre aquest tema a la revista *The Lancet* preparat per la International Stillbirth Alliance, gener de 2016

La sèrie d'articles *Ending Preventable Stillbirth* ("Acabar amb les morts intrauterines evitables") inclou cinc articles escrits per més de 210 autors de 43 països. La recerca d'aquesta sèrie mostra que uns 2,6 milions de nadons neixen morts cada any i posa en relleu l'enorme impacte que aquesta pèrdua de vida té sobre les famílies, el personal assistencial, les societats i els governs. Per desgràcia, la majoria d'aquestes morts es podria evitar amb una millor assistència a les dones durant l'embaràs i el naixement. Aquesta sèrie d'articles parteix de la sèrie *Stillbirths* sobre morts intrauterines publicada el 2011 per *The Lancet*. Revisant el progrés aconseguit i el no aconseguit des d'aquell any, aquesta sèrie mostra què s'hauria de fer per acabar amb les morts intrauterines evitables abans del 2030 (que és la data límit que s'han fixat els governs de tot el món per a millorar la salut de mares i nadons).

Els principals missatges d'aquesta sèrie d'articles són:

- **Cada any es produeixen uns 2,6 milions de morts intrauterines, de les quals el 98% són a països de rendes mitjanes i baixes.** Quasi la meitat d'aquestes morts succeeixen durant el part i el naixement. La majoria es deuen a problemes que es podrien evitar amb una bona atenció materna, com la prevenció o el tractament d'infeccions i complicacions relacionades amb l'embaràs (com ara hipertensió arterial, diabetis o creixement insuficient del bebè abans del naixement).
- **Les morts intrauterines suposen una forta càrrega per a les famílies i la societat.** Són una tragèdia per a les famílies i poden tenir uns efectes psicològics, socials i financers de llarga durada. El comportament dels metges, les llevadores i el demés personal sanitari pot marcar una diferència important per a l'experiència dels pares; uns serveis de maternitat respectuosos i que incloguin una bona atenció pel dol poden reduir l'impacte negatiu per als pares. L'actitud de tots els qui envolten als pares en aquests moments tràgics és important. La mort intrauterina pateix un estigma, i sovint els pares se senten rebutjats i culpats per la mort dels seus fills. Si bé l'impacte de les morts intrauterines recau sobre tot en les dones i les seves famílies, també afecta el personal assistencial, les comunitats i tota la societat en general.
- **La majoria de les morts intrauterines es poden prevenir** mitjançant una atenció de qualitat durant l'embaràs, el part i el naixement, de la qual sovint no es disposa. Els esforços per prevenir-les han de formar part d'una assistència sanitària normal a les dones i infants. La millora de l'atenció materna també ajudaria a prevenir les morts de mares i nadons i millorar el desenvolupament dels infants: d'això se'n diu un "rendiment quàdruple" de la inversió financera que els governs i donants fan en assistència sanitària, és a dir, quatre tipus de beneficis (reduir les morts de mares i nadons, les morts intrauterines i els problemes de desenvolupament) per a cada esforç realitzat per a millorar l'assistència sanitària.

Credit: Suzanne Lee/Save the Children/India

- **Les morts intrauterines s'han de comptar igual que les morts de nadons i les morts de les mares també es compten.** Actualment, no es porta el compte de les morts intrauterines a tots els països, per la qual cosa es difícil seguir-ne el nombre. Aquesta informació és necessària per a què governs i donants se'n responsabilitzin. Pressionar per a què s'incloguin uns objectius de morts intrauterines en els objectius mundials de 2030 ha obtingut uns certs resultats. Aquestes morts sovint no es tenen en compte a les polítiques internacionals. Per exemple, el Pla d'Acció Every Newborn Action Plan ha establert uns objectius de reducció del nombre de morts intrauterines a tots els països, però els "Objectius de Desenvolupament Sostenible" mundials no n'inclouen. Tanmateix, sí que inclouen uns objectius de millora de les taxes de supervivència i salut de les dones i els nens, de reducció de la pobresa i de més igualtat, que repercuten en la prevenció de les morts intrauterines. La sèrie d'articles "Acabar amb les morts intrauterines evitables" demana a tots els països que es redueixin aquestes morts d'acord amb els objectius "Every Newborn" i s'assegurin que es comptin i es notifiquin totes les morts intrauterines, i també les morts de mares i nadons.
- **Les morts intrauterines afecten sobre tot les dones de grups desfavorits o "marginals".** Les dones provinents de certes minories ètniques i les que són pobres o estan a l'atur s'exposen a un risc molt més alt de mort intrauterina, especialment a països de rendes mitjanes i baixes, però fins i tot als de rendes altes. Tots els països han d'assegurar que totes les dones rebin una bona atenció materna.
- **Les morts intrauterines són sovint una tragèdia oculta.** El "dol no reconegut" és habitual; això vol dir que el dol dels pares després de la mort del seu nadó s'encobreix i el personal sanitari, els altres membres de la família o la societat no el reconeixen com cal, o gens. Els símptomes de depressió són comuns i duren molt de temps després de la mort; els autors de l'estudi estimen que uns 4 milions de dones a tot el món pateixen símptomes depressius després de la mort intrauterina del seu nadó.
- **Les mares de nadons que han nascut morts se senten estigmatitzades, soles i menys valorades per la societat** i, en alguns casos poden patir maltractaments o violència després d'una mort intrauterina. Les associacions de pares que col·laboren estretament amb el personal sanitari poden ajudar a reduir aquest estigma i el sentiment de desesperança que les morts intrauterines no es poden prevenir.

Credit: Mel Scott i el seu fill Finley/UK

Què ha canviat des del 2011 i què ha de canviar en el futur?

Hem d'accelerar el progrés per a reduir les morts intrauterines. El 2015 n'hi va haver 18,4 per cada 1.000 naixements totals a tot el món, comparat amb 24,7 l'any 2000. De mitjana, la taxa de morts intrauterines ha baixat un 2% anual, però aquesta reducció és més lenta que la de les morts de dones embarassades (que s'han reduït un 3% durant el mateix període) o les morts de nens de menys de 5 anys (que van disminuir un 4,5%). El 2014, l'Assemblea Mundial de la Salut, que pren decisions per a polítiques de l'Organització Mundial de la Salut (una organització de les Nacions Unides que es centra en la salut mundial) va fixar un objectiu de 12 morts intrauterines o menys per cada 1.000 naixements a tots els països del món per l'any 2030. El 2015, només 94 països, sobre tot de rendes mitjanes i altes, havien assolit aquest objectiu. **Almenys 56 països**, principalment d'Àfrica i països afectats per guerres, **hauran de doblar com a mínim la seva taxa actual de progrés** per assolir aquest objectiu. També es va demanar als països, especialment els que tenen una taxa de morts intrauterines de menys de 12 per cada 1.000 naixements, que fixessin i assolissin uns objectius per acabar amb el diferencial d'aquesta taxa entre diferents grups de dones (com les que pateixen desavantatges de raça o socials). La sèrie d'articles insta a tots els països a complir aquests compromisos.

Les morts intrauterines s'han d'incloure a les polítiques i programes nacionals i mundials. Cal un lideratge fort a tot el món i a cada país individualment per a coordinar i dirigir els esforços locals, nacionals i mundials per a les mares i els seus nadons. Si es té en compte la magnitud de l'impacte de les morts

intrauterines, és sorprenent que no s'han hagin rebut gaires fons per a la recerca i programes d'implementació dirigits a prevenir aquestes morts i millor l'atenció posterior. També és important que es faci més recerca en l'àmbit de la prevenció de les morts intrauterines i l'atenció pel dol.

Per a què els països puguin avançar en aquest sentit, han de realitzar els canvis que se'ls demanen en els plans mundials de la manera més adequada per a la seva situació particular. La recollida d'informació sobre les morts intrauterines ha de millorar, perquè això ens ajudarà a entendre com estan avançant els països en la prevenció d'aquestes morts. S'ha de portar un compte oficial de tots els naixements, les morts intrauterines, les morts de mares i les morts de nadons, i s'ha de mesurar la taxa de morts intrauterines durant l'embaràs ("taxa de morts intrauterines antepart") i durant el naixement ("taxa de morts intrauterines intrapart") cada any i a cada país. Per a millorar el coneixement en aquest àmbit, tots els països haurien de posar-se d'acord per utilitzar un sistema per a identificar-ne les causes; actualment es fan servir massa sistemes diferents, i cap no funciona bé.

Com podem saber si el món està millorant en la prevenció de les morts intrauterines?

Per determinar si els països estan millorant en la prevenció d'aquestes morts, la sèrie proposa fer tres preguntes:

- 1) S'han inclòs les morts intrauterines en els recomptes de morts maternes, neonatals i d'infants de cada país?
- 2) Està inclosa una assistència de qualitat durant l'embaràs i el part en els plans específics de cada país, amb una atenció especial en l'assistència per a prevenir les morts intrauterines? i
- 3) Hi ha un objectiu específic de reducció de les morts intrauterines que formi part del pla o política?

La sèrie recalca que s'haurien de fer certes coses per accelerar la reducció de les morts intrauterines i millorar l'atenció posterior:

- (1) lideratge intencional, especialment per part de les autoritats, la qual cosa suposa el repte més gran;
- (2) augmentar la visibilitat, especialment de les dones;
- (3) incloure les morts intrauterines en els plans i polítiques d'atenció sanitària a les dones i infants, i augmentar el finançament per a la seva prevenció;
- (4) recollir dades per a comprovar el progrés en la reducció de les morts intrauterines; i
- (5) fer recerca en les àrees de carència dels nostres coneixements sobre com prevenir les morts intrauterines i el suport posterior.

De cares a 2030: un enfocament integrat per a reduir les morts intrauterines

Tal i com s'instava a actuar a la sèrie d'articles de 2011, aquesta també insta a fer-ho per acabar amb les morts intrauterines evitables. La implementació d'estratègies mundials com ara els "Objectius de Desenvolupament Sostenible" i "l'Estratègia Mundial de Salut de les Dones, Infants i Adolescents" (el pla mundial per a ajudar a assolir els Objectius de Desenvolupament Sostenible relacionats amb la salut) serà més fàcil si les morts intrauterines es consideren com qualsevol altra mort i se'n fa un recompte. Si ens assegurem que totes les dones rebin una bona assistència durant l'embaràs i el part en els 75 països amb les pitjors taxes de morts intrauterines, podríem prevenir-ne 823.000, a més de 1.145.000 morts de nounats i 166.000 morts de dones embarassades cada any d'aquí a 2030, amb un cost addicional de 2.143 \$ o 1.436 £ per cada vida salvada.

La comunitat sanitària mundial, els governants dels països, el personal sanitari i les dones i homes individuals han d'alçar la veu col·lectivament per trencar el silenci sobre les morts intrauterines i abordar la falta de respecte i comprensió que pateixen sovint les dones i famílies quan el seu fill neix mort.

Credit: Colin Crowley/Save the Children/Ethiopia

¹ A partir de la setmana 28 de gestació.

Autors

Claire Storey, Vicki Flenady, Susannah Hopkins Leisher, Dimitrios Siassakos, Alexander Heazell
en nom de la International Stillbirth Alliance

Traduït per

Traduït per Roser Bosch
per Umamanita, Associació sense ànim de lucre per a la mort perinatal i neonatal

Patrocinadors

